

Gekkologiske nyheder.

1. *Urocotyledon rasmusseni* – en ny art til ære for Jens Bødtker Rasmussen

Jan Grathwohl

Tværvej 10, 4700 Næstved, www.herpbreeder.com. Email: jan@grathwohl.dk

Denne artikel er den første i en række af artikler om nyt fra den videnskabelige side af gekkofronten – her vil jeg fra tid til anden præsentere nye arter, revisioner eller generelle spændende opdagelser gjort inden for denne artsrige del af krybdyrene.

Jeg finder det naturligt at starte serien med en kort introduktion af *Urocotyledon rasmusseni* – Rasmussens gribehalegekko, som for kort tid siden er blevet beskrevet og navngivet til ære for Danmarks nyligt afdøde kurator for herpetologi ved Zoologisk Museum, Jens Bødtker Rasmussen (Bringsøe 2005, Böhme 2005). Jens arbejde omhandlede primært afrikanske slanger og førte ham flere gange til Tanzania og den Demokratiske Republik Congo i sin søgen efter materiale. Navnlig Udzungwa- og Usambara-bjergene i Tanzania var fokusområder grundet deres høje grad af biogeografisk

relevans og deres mange endemiske arter.

Michele Menegon fandt i 2004 under en ekspedition til vestsiden af Udzungwa-bjergene en gekko af hidtil ukendt art i tør bjergskov domineret af *Euphorbia candelabrum* og *Commiphora*. Se fig. 4. Den blev fundet klatrende på barken af et *Commiphora*-træ ca. 2 meter over jorden.

Ud fra dette ene individ navngav han for nylig i samarbejde med USA's førende gekkoforsker, Aaron M. Bauer, i 2006 (Bauer & Menegon 2006) vores ovennævnte nye gekkoart.

Urocotyledon rasmusseni adskiller sig fra de øvrige slægtninge ved flere morfologiske træk og ved sit farvemønster. Typeeksemplaret er en hun med en snude-gatlængde på 41,9 mm – halens længde er knap så interessant, da denne er delvist regenereret. I Tanzania findes kun én øvrig slægtning, nemlig *Urocotyledon wol-*

terstorffi. Denne finder vi i Ngu-ru-, Uluguru- og Usambara-bjergene (Howell et al. 1985, Spawls et al. 2004), hvor den lever i fugtig skov og kun er kendt fra få individer – blandt andet et enkelt individ, der på en eller anden måde (formentligt med et stykke træ) var kommet ind i et hus. Fra denne adskiller *U. rasmusseni* sig navnlig ved at have meget mindre kløer, færre rækker af lameller under tærerne, anderledes snudeprofil og ved sin farvetegning (se billeder). Arten formodes at være nataktiv og leve af hvirvelløse dyr som sine øvrige slægtninge. Æglægningsteder er kendt fra *U. wolterstorffi* (Menegon pers. komm.), hvorfor det må formodes, at også *U. rasmusseni* er æglæggende.

Slægten *Urocotyledon* blev beskrevet af Kluge i 1983 som ny slægt for en gruppe af gekkoer, der tidligere var henført til den store samleslægt *Phyllodactylus* for at give et klarere

Fig. 1. *Urocotyledon rasmuseni*.

billede af afstamning og adskille disse fra de øvrige arter i slægten ud fra morfologiske fællestræk. Slægten *Phyllodactylus* indeholdt dengang arter udbredt over store dele af Asien, Afrika og Amerika. Siden er slægten blevet revideret voldsomt – så den i dag kun tæller amerikanske arter (Bauer et al. 1997). *Urocotyledon* er græsk, sammensat af ordene *uro*, som betyder »hale«, og *cotyledon*, som betyder »sugekop«, som en parallel til en blækspruttes sugekopfyldte arme – direkte oversat vil slægten betyde »med sugekop på halen«. Disse gekkoer har nu ikke sugekopper på halen, men halens underside har hæftelameller, nogenlunde som vi ser det på tæernes underside.

Slægten indeholder med den seneste nybeskrivelse fem arter – *Urocotyledon inexpectata* fra Seychellerne, *U. palmata* og *U. weileri* fra Cameroon og

Congo og de to ovennævnte arter fra Tanzania. En temmelig spredt udbredelse, hvilket dog kan skyldes, at de meget sjældent findes og hører til blandt de mindst kendte gekkoarter. Man kunne derfor formode, at yderligere efterforskning ville føre til, at flere arter blev fundet i mellemliggende områder, eller udvide de kendte udbredelsesområder for de enkelte arter. Den største af arterne er *Urocotyledon palmata* med en samlet længde på knap 10 cm (Rösler 1995). Fælles for arterne er deres skjulte levevis; ty-

pisk gemmer de sig under bark i træerne, under nedfaldne barkstykker eller under klippestykker.

Mig bekendt er denne slægt ikke holdt i fangenskab, hvorfor der ikke kan gives information om dette – men qua deres meget skjulte levevis vil det formentligt også kun være en slægt, der har interesse for specialister. De sjældne fund af arterne i slægten gør det dog temmelig usandsynligt, at man skulle være så heldig at få fat i et par af disse til videre avl.

Tak til Aaron Bauer og Michelle Menegon for information og billeder til denne artikel – og ikke mindst for deres villighed til at hjælpe med at viderebringe deres hyldest til deres ven og mangeårige kollega Jens Bødtker Rasmussen.

Fotos: Michele Menegon

Fig. 2. *Urocotyledon wolterstorffi*.

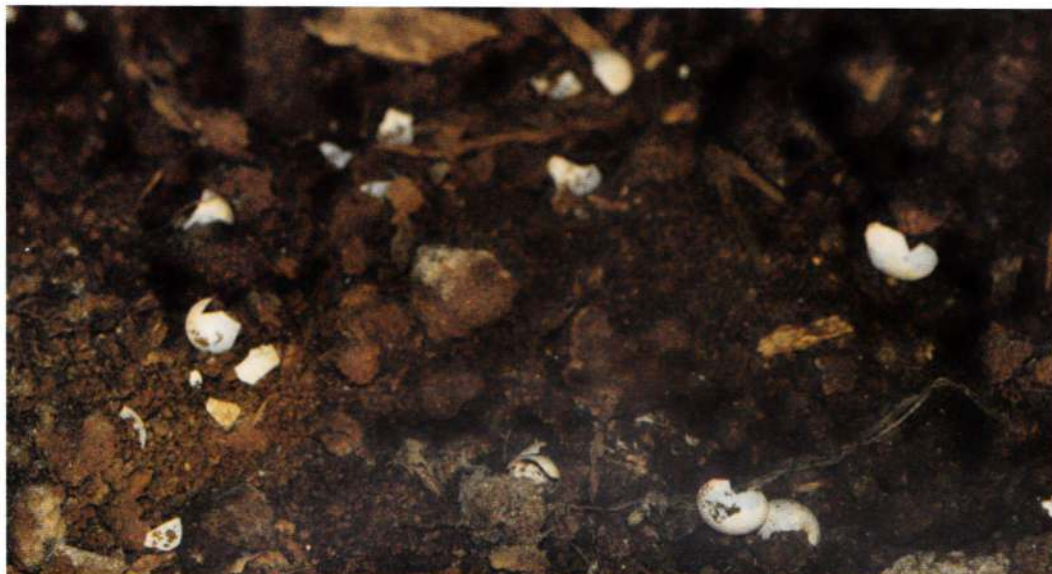

Fig. 3. Æglægningssted for *Urocotyledon wolterstorffi* samt den dagaktive gekko *Cnemaspis africana*, hvor der er æggeskaller af disse to arter. På billedet mangler der dog flere æg af begge arter, da de var blevet indsamlet med det samme.

LITTERATUR

Bauer, A. M., Good, D. A. & Branch, W. R. 1997. The Taxonomy of the Southern African Leaf-Toed Geckos (Squamata: Gekkonidae), with a Review of Old World »*Phyllodactylus*« and the Description of Five New Genera. – Proc. Calif. Acad. Sci. **49**(14): 447-497.

Bauer, A. M. & Menegon, M. 2006. A new species of Prehensile-tailed Gecko, *Urocotyledon* (Squamata: Gekkonidae), from the Udzungwa Mountains, Tanzania. – Afr. J. Herpet. **55**(1): 13-22.

Bringsøe, H. 2005. Mindeord over

Jens Bødtker Rasmussen – 16. april 1947 – 3. maj 2005. – Nord. Herp. Foren. **48**(4): 127-128.

Böhme, W. 2005. Obituary for Jens Bødtker Rasmussen (1947-2005). – Salamandra **41**(4): 161-165.

Howell, K. M., Stimson, A. F. & Werderkinch, E. 1985. Geographic

Distribution. *Urocotyledon wolterstorffi*. – Herp. Rev. **16**(1): 32.

Kluge, A. G. 1983. Cladistic Relationships among Gekkonid Lizards. – Copeia **1983**(2): 465-475.

Rösler, H. 1995. Geckos der Welt. Alle Gattungen. – Urania-Verlag, Leipzig, Jena, Berlin. 256 pp.

Fig. 4. Habitat for *Urocotyledon rasmusseni*, som viser tørskovene på de vestlige skråninger af Udzungwa-bjergene (type-lokaliteten).

Spawls, S., Howell, K., Drewes, R. & Ashe, J. 2004. A Field Guide to the Reptiles of East Africa. – A & C Black, London, 543 pp.

Summary. Recently a new species of gecko from the Udzungwa Mountains of Tanzania was described by Bauer & Menegon in ho-

nour of their friend and colleague, the late Jens Bødtker Rasmussen of the Zoological Museum of Copenhagen (1947-2005).

The species is a member of the genus *Urocotyledon* and bears the name *Urocotyledon rasmusseni*. It is known from only the female type specimen, sampled by Michele Menegon on an expedition to the western slopes of the Udzungwa

Mountains, where it was found 2 metres above the ground in a tree of the genus *Commiphora*.

Colour photos of the species are shown here for the first time.

The genus is briefly presented as is a theory for their wide distribution gaps based on lack of collection and the possibilities of their ability to elude being captured by their nocturnal hidden behaviour.

Moskusskildpadden *Sternotherus minor*, en lille kæmpe

Henrik Graff

Slettevej 117, 4160 Herlufmagle. Email: hgraff@post.tele.dk

Indledning

Sumpskildpadder har inden for terrariehobbyen ofte et meget tvivlsomt omdømme. Langt de fleste i hobbyen har på et tidspunkt holdt forskellige terrapiner, og de har i den sammenhæng erfaret, hvor store, pladskrævende og pasningskrævende disse dyr bliver på få år, hvis de ellers bliver passet ordentligt. Holdningen til sumpskildpadder er derfor hos mange, at de sviner, lugter og generelt er besværlige at passe.

Men sådan behøver det ikke at være, man skal blot vælge de rigtige arter til sit dyrehold, og moskusskildpadderne (slæg-

ten *Sternotherus*) er i den sammenhæng et rigtigt godt valg.

Jeg har tidligere (1997 og 2004) beskrevet hold og opdræt af *Sternotherus odoratus*, og jeg vil i denne artikel kaste mig over den nære slægtning *Sternotherus minor*.

Slægten *Sternotherus*

Familien Kinosternidae (på tysk kaldt »Schlammschildkröten«) indeholder slægterne *Kinosternon*, *Sternotherus*, *Claudius* og *Staurotypus*. Alle arterne i denne familie er små til middelstore vandlevende skildpadder fra Nord- og Mellemamerika. Langt de fleste af

arterne er på grund af deres moderate størrelse og beskedne krav til tilværelsen meget velegnede terrariedyr.

Slægten *Sternotherus* udgøres af de fire arter *S. odoratus*, *S. minor*, *S. depressus* og *S. carinatus*.

De fire arters udbredelsesområder rækker ind over hinanden, og man finder i naturen lejlighedsvis hybrider mellem *S. minor* og *S. depressus*, ligesom hybridisering mellem *S. odoratus* og *S. minor* er iagttaget flere gange i fangenskab.

Slægten *Sternotherus* kaldes almindeligvis for moskusskildpadder, fordi *S. odoratus*, når